

Barcelona i el centenari de Picasso

El centenari de la naixença de Picasso, que s'escaurà el 25 d'octubre del 1981, se'ns ha anticipat. La desmesura de la personalitat de Picasso ha fet esclatar aquesta convenció, com en vida n'havia fet esclatar moltes altres. Dos fets cabdals han contribuït a crear aquest enrenou: el primer és l'anunci d'una gran retrospectiva Picasso al Museu d'Art Modern de Nova York el pròxim mes de maig per a celebrar el cinquantenari de la seva fundació i subratllar el comiat al *Gernika* amb totes les seqüeles que aquesta doble decisió ha engendrat i que encara estem vivint; el segon fet és la presentació de la part més considerable de la dació dels hereus de Picasso a l'Estat francès, que constituirà el fons del Museu Picasso de París, la data d'inauguració del qual coincidirà amb aquell aniversari. (1) Aquests dos esdeveniments, de gran envergadura, han fet que entréssim ja en l'òrbita d'aquesta commemoració.

Barcelona hauria de preparar-se per celebrar degudament aquest centenari. És inútil que ens entretinguem a lamentar les ocasions que han estat perdudes per a la nostra ciutat, tantes i tan importants, i val més que mirem vers l'esdevenidor.

Cal donar per descomptat que el Museu Picasso de París serà el més important del món, malgrat les obres excepcionals que conté el Museu d'Art Modern de Nova York, en el sentit que aquell serà l'únic que podrà oferir mostres i exemples en abundància de gairebé totes les èpoques i tècniques d'aquest gegant del segle XX. Celebrem des d'ara que aquest museu sigui a les portes de casa nostra, per dir-ho així, i que no ens calgui donar la volta al món ni fer un periple massa gran per poder-los veure. Celebrem també que el Museu Picasso de París, per voluntat expressa dels qui han fet la selecció, contingui molt poques produccions de la infantesa i de la primera joventut de l'artista, fent així que enllaci directament amb el Museu Picasso de Barcelona, que es caracteritza, precisament, per la sobreabundància d'obres d'aquests períodes. Això és cabdal. Crec que els barcelonins, en general, encara no aprecien degudament el que tenim, i molt em temo que comencin a deplorar el que no tenim abans d'haver après a estimar i avaluar com cal els nostres béns. Fóra molt de doldre que el nostre Museu Picasso es convertís en un mur de lamentacions picassianes, perquè conté veritables tresors. Si aquests no són prou coneguts i valorats és, sens dubte, perquè la naixença i el desenvolupament d'aquest museu han estat fets en condicions i circumstàncies obscures i perquè la presentació de les obres no és la més escaient. El Museu Picasso de Barcelona ha de subratllar el que té de peculiar i de diferent de tots els altres museus Picasso que puguin sorgir, encomanant al visitant la joia que la possessió d'aquestes obres engendra. Mentre el Museu no comuniqui, òpticament, físicament, aquesta exaltació, deixarà de complir una funció essencial. Car Picasso, per damunt de tot, com ho diu amb una frase insuperable Paul Eluard, «ajuda a viure», i si els barcelonins no saben i no senten que el Museu els ajuda a viure és que alguna cosa, en aquest, no funciona degudament. El nostre Museu Picasso, desplegant com cal totes les riqueses que conté de la infantesa i la joventut de l'artista, continua essent una peça imprescindible per a la coneixença de l'artista i la comprensió del Museu Picasso de

París. En un pròxim llibre, *Picasso vivent*, crec que deixo abastament subratllada la importància i la funció essencial d'algunes obres del carrer de Montcada en el conjunt picassià. Com que el Museu conté grans buits, caldria crear i desenvolupar una secció pedagògica permanent, molt dinàmica, on fossin exposades amb reproduccions, vídeos, conferències, etc., aquestes èpoques absents.

Per a comprendre l'any 1917, cabdal en la vida i l'obra de l'artista i que marca un tombant en la seva producció, és difícil que cap museu pugui competir amb el nostre, i aquesta plataforma giratòria que és l'any 1917, amb les seves ramificacions, pot ajudar a comprendre el conjunt de la diversitat picassiana, perquè Picasso, conscientment, va voler viure a casa nostra aquest moment i deixar-ne constància. Cal que el visitant del Museu senti i compregui això i no es trobi perdut davant les obres, sense cap cartell general que li ho indiqui ni cap catàleg que li ho expliqui.

El Museu conté també el cicle imposant de *Les Menines*, del 1957, integrat per cinquanta-vuit olis, que de totes les suites dels darrers anys de Picasso és, segurament, la més vasta, la més coherent i l'única que no ha estat dispersada com s'és esdevingut amb *El pintor i la model* o *Les déjeuners*. Però *Les Menines* encara no tenen l'emplaçament adequat, que exigeix, més que mai, la successió cronològica més estricta, perquè és a través de la seva ordenació com aquest conjunt ens pot lliurar els seus secrets.

Com si això fos poc, d'aquest mateix any 1957, el Museu posseeix les vint-i-sis planxes anul·lades de la *Tauromàquia*, obra d'una unitat d'estil com potser no en trobem cap més en tota la creació picassiana i que constitueix, així, un complement imprescindible per a estudiar aquest any.

Caldrà que el Museu esdevingui adult d'una vegada, en el sentit de no separar l'obra de Picasso, la producció, de caràcter religiós, com una cosa a part, com ha estat fet fins ara, amb el recent corol·lari, de tothom conegut, d'haver d'exposar un *Picasso eròtic* amb obres que havien estat marginades i amagades durant aquests anys. Unes i altres han de prendre el lloc que els pertoca en la vasta producció picassiana, respectant-ne l'ordre creacional. Perquè és justament a través d'aquests contrastos i d'aquesta possible contigüitat de temes religiosos amb temes eròtics o altres, com apareixerà la veritable humanitat de Picasso, que és una de les dimensions cabdals que el Museu no sols no ha d'escamotejar, sinó que més aviat ha de subratllar. Car si Picasso, humanament, ens és servible a través del seu missatge plàstic, és a causa d'aquestes aparents contradiccions.

Aquest remodelatge del Museu Picasso hauria d'anar acompanyat amb l'aparició d'un autèntic catàleg, que orienti i ajudi el visitant, ben diferent, per tant, del que existeix actualment, tan inservible.

És d'esperar que l'ajuntament de Barcelona aprofitarà l'avinentesa d'aquest aniversari per donar d'una vegada el nom de Picasso a un carrer ben vistós de la nostra ciutat i que

apareixeran les inscripcions degudes, assenyalant els llocs on veritablement ell va viure i treballar, per subsanar així, una mica, el deute que tenim contret envers aquest home que, per ara, ha demostrat estimar-nos més a nosaltres que no pas nosaltres a ell. Al cap i a la fi, el cas de Picasso i el seu reiterat amor al nostre país ens diuen, amb una grandesa insuperable, els resultats altament positius que poden donar la vinguda de molts immigrants a casa nostra si de veritat se senten, com ell s'hi sentí, a casa seva.

Josep Palau i Fabre

Avui, 31 d'octubre del 1979

- (1) Els francesos distingeixen —i també els catalans— dació de donació. La darrera és completament espontània i gratuïta. La primera, en aquest cas, és el lliurament a l'Estat i l'acceptació per part d'aquest del pagament dels drets hereditaris amb obres d'art.